

Словник емоцій воєнного часу

Частина 1. Війна

Автор Олена Астасьєва

Паніка

Забігаю до квартири і кричу:

- Матвій! Мерщій біжи в магазин, треба купити продуктів!

- Тітонько, та у нас повно продуктів. Я картоплі купив, вистачить аж на два дні.

- Ти що, не розумієш, почалася війна! А якщо магазини будуть зачинені тиждень? А якщо місяць?

Він не може собі такого уявити. За 21 рік його життя ніколи такого не було, щоб не можна було вийти будь-коли в магазин і придбати що завгодно.

Жах

Нас бомблять. Я чую вибухи за вікном. Гуглю, що робити.

«Сховайтесь у квартирі між двома глухими стінами. У цих стінах не повинно бути дверей та вікон».

Я метушусь по квартирі. В мене немає глухих стін! Навіть у ванній та туалеті є вікна. У коридор виходять троє дверей, в одній з них скло. Що за дурне планування.

Може, краще бігти до підвалу? Знову гуглю.

«У жодному разі не ховайтесь у підвалі, якщо там немає джерела води, системи кондиціювання та туалету».

Цього всього у нашому підвалі немає.

Я лягаю на диван. Все одно нічого не допоможе.

Голод

Треба вистояти три години у черзі, щоб щось купити. Але що?

Купити м'ясо та заморозити? Але якщо снаряд перебіє електромережі, не буде електрики, м'ясо зіпсується.

Макарони та крупи? Але якщо відключать газ, то як їх тоді їсти? Потрібно щось, що не треба готувати. Печиво? Але його давно розібрали, на полицях нічого немає. Можна засушити сухарів, але хліба також немає.

Я розгублено дивлюсь на порожні полиці. Мені треба щось придбати. Щось, що можна їсти, сидячи у підвалі, доки на мій будинок летять бомби.

Прибирання

Мене дратує пил, треба було б пропилососити. Але раптом квартиру розбомблять? Навіщо докладати зусиль?

А може нас евакуюють і доведеться терміново їхати? Даремно тільки підлогу митиму. Чи потрібно прибирати квартиру під час війни? Хтось знає, які щодо цього правила?

Зрада

Я спочатку не зрозуміла, що відбувається. Чому мої інтелігентні друзі з Росії мямлять абстрактне "я проти війни" замість того, щоб сказати "мій уряд чинить злочин, у країні мракобісся, я в розпачі, але не знаю, що робити".

Так написали мені лише троє людей. Напевно, це ще багато з огляду на те, що кожен четвертий житель Росії, виявляється, не те що не проти, а навіть радіє війні з Україною.

Я спілкувалася з жителями РФ як із живими людьми, а вони виявилися зомбі.

Найприкріше, що мали рацію ті мої знайомі, які після 2014 року припинили спілкуватися з росіянами. Я хотіла бути толерантною, вважала, що люди не винні, це все Путін. Я ж не дивилася російське телебачення, не знала, що там відбувається.

Листування з російською подругою

Анна. Лена, как ты?

Елена: Жива. Город оккупирован, выехать невозможно.

Анна. Ты просила написать, кто из русских тебя поддерживает. Я не понимаю, как можно НЕ поддержать.

Елена. Я верю, что не все в РФ зазомбированы.

Анна. У меня есть несколько друзей на Украине, кто-то стал общаться агрессивно, а кто-то вообще перестал общаться. Моя подруга в Киеве увидела из окна где-то там ракету и вылила мне в личку такой поток негатива и агрессии лично в мой адрес как будто лично я виновата во всем.

Елена. Я ее понимаю. Когда твой дом бомбят, чувствуешь ненависть.

Анна. Я бы тоже хотела понять.

Елена. Очень много жертв. Харьков разрушен. Киев бомбят постоянно. Куча моих друзей уже беженцы.

Анна. Я даже не могла себе представить, что в 21 веке возможно такое.

Елена. Мне страшно выйти из дома. Очередь за хлебом по 2 часа.

Анна. Смешат санкции для нашей страны. Половина России глухие провинции. Так и представляю каких-нибудь бабулек в курятниках. Чего-чего там не работает? Apple pay? Пойду кур покормлю.

Елена. Я словно попала в фильм про войну и это кошмар. Ложишься спать, боишься, что ночью дом разбомбят. Негде купить еды и лекарств. И когда пишешь это все, а друзья из РФ отвечают, что это фейк. Как ты думаешь, что я чувствую?

Анна. Ситуация осложняется тем, что уже две недели коронавирус, я постоянно на разных таблетках, обдолбанная и от этого тоже кажется, что все сон и сейчас я проснусь, не может же сниться мне такая лютая дичь

Елена. Как бы мне хотелось тоже проснуться.

Анна. У нас тоже наступает блокада. Информационная пока что, а там кажется и до железного занавеса недалеко. Но я хочу знать правду. С открытыми глазами смотреть, даже если очень страшно. Поэтому написала напрямую тебе.

Елена. Ты видела видео бомбежек Киева и Харькова? Это все правда, можешь не сомневаться.

Анна. Украинские каналы я смотреть боюсь, я столько горя и слез не выдержу.

Елена. А как мы выдерживаем?..

Анна. Мужу пришла повестка, он очень удивился. Там написано типа что ЕСЛИ ЧТО вы должны бла бла. Он такой, ну ок, странно.

Елена. Ваши друзья и родные будут убивать наших и наоборот. И тогда ты сама ощутишь ненависть.

Анна. Не переживай, мой муж даже таракана убить не может.

Ненависть

Коли чуєш гул снаряду, що летить у твій будинок, відчуваєш спочатку страх, а потім ненависть. Ненависть до того, хто це допустив. До всієї Росії, до всіх її мешканців без винятку.

Коли за вікном тихо, вмикається розум, і тоді вже можна раціонально мислити.

Поки ви не почуєте гул снаряду за своїм вікном, ви не зрозумієте, що таке справжня ненависть.

Любов, кохання

У мене є друг. Ну як друг, у нас складні стосунки. Він живе під Києвом, я у Херсоні. Ми не дуже часто бачимося.

Раніше він писав мені щоранку:

- Як ти, мала? Все така ж гарна?

А тепер я пишу йому щоранку:

– Як у вас там? Стріляють? Ти ще живий?

Раніше ми домовлялися, що кожен сам по собі. Жодних зобов'язань, вільні стосунки. Тепер ми з ним обговорюємо, як разом житимемо після завершення війни.

— Ти працюватимеш, а я буду сидіти вдома і готувати їжу, — жартує він.

- Ще чого! Я буду лежати на дивані і читати. А вечорами переказувати тобі книжки.

8 березня він планував приїхати до Херсона. Але 24 лютого розпочалася війна, і тепер невідомо, чи зустрінемося ми колись.

Я боюся, що одного разу він не візьме слухавку. Місце, де він зараз знаходиться, постійно обстрілюють.

Листування з українською подругою

Марина. Олено, як ти? Що у вас відбувається?

Олена. Нас сьогодні окупували, грабують місто. А ви там як?

Марина. Олено, обіймаю. Ми – Україна. По нас так стріляють.

Олена. Ви у бомбосховищі?

Марина. Я тікаю з котом до мами. Нас везуть волонтери. У сусідньому будинку вбило жінку, у мене більше немає вікон. Тепер тікаємо.

Олена. Може, і нам допоможуть виїхати. Куди тільки?

Марина. Я ще годину тому не планувала виїжджати. Тепер усе змінилося. Речей майже не взяла. Кіт волає. Олена, збери валізу. Не повторюй моїх помилок.

Олена. Ти в якому місті зараз?

Марина. У Рубіжному. 15 км від Сєверодонецька. Сєверодонецьк сильно обстрілюють. Моєї роботи більше немає. По моєму кварталі постійно прилітає. Я вже попрощалася з будинком. А як ви?

Олена. Ми окуповані. У місто з початку війни не завозять їжу та ліки. Нам загрожує голод, якщо так триватиме й надалі. Поки що доїдаємо те, що купили до війни. Владу не змінили, прапор український висить. Але меру дали низку вказівок, чого не можна робити мешканцям. Їздити на авто, виходити після 8-ї вечора, залишати місто.

Марина. У нас почали вбивати керівників територіальних громад. Моєї роботи більше немає. Хочу поїхати. Не знаю, куди подіти кота. Загалом, повністю розгублена. І не поїдеш так просто через обстріли. Але мені страшно. Після того, як снаряд впав за 20 метрів від мого будинку, мене досі трусить.

Олена. У нас сім'ю в авто розстріляли на виїзді з міста.

Марина. Хочу тікати, але мозок так за все чіпляється. Будинок, мама, кіт. Я вже мовчу про те, що мого хлопця мобілізують, само собою. Він тут залишиться та й у територіальну оборону сам хоче. Як на зло ми не розписані. Тягнули з літа, то ремонт, то подорожі, то багато роботи. Я й заміж не дуже хотіла офіційно, гадала, навіщо воно мені. А тепер ... Де я його потім шукатиму, якщо я йому не дружина? Але аби живий був. І сенсу мені самій тут сидіти, якщо мужиків позабирають. Квартира навряд чи вціліє.

Тільки кіт... Олено, я не можу його на вулицю викинути...

Роздратування

Читаю пости тих, хто встиг виїхати. Вони тепер у Європі, в безпеці, і я за них дуже рада. Дивлюся їх сторіз: хто у Польщі, хто у Молдові, а хто й у Швеції. Розумію, що їм за кордоном тяжко. Але чомусь відчуваю роздратування. Це просто відчай від того, що залишилася у пастці.

Провина

Відчуваю провину, коли читаю про Харків та Маріуполь. Тому що ці міста дуже бомбардують. А наш Херсон постраждав не сильно: торговий центр, два житлові будинки, кілька шкіл. А ще ми відщепенці, бо всі воюють, а ми в окупації. Це провина солдата, якого взяли в полон.

Повідомлення друзів

1

З мамою немає зв'язку з ранку 2 березня. Вона у Маріуполі. Зв'язку немає. Війна є. Все, що я змогла знайти станом на сьогодні: газу, світла, зв'язку та їжі ні в кого давно немає. Будинок розбомбили. Люди варять каші на багатті на подвір'ї. Я сподіваюся, що вона жива. Я вірю, що з нею все гаразд. Я чекаю. Чекати дуже важко. Я безсила, але я вірю.

2

Я сьогодні приповзла з полювання з трьома хлібами та двома пачками вівсянки Геркулесу. Сестра з татом і тіткою провели спецоперацію по яблуках і принесли додому пакет. Фруктів нема. А мені потрібні вітаміни. У черзі стояла під вибухами. Похер. Кілометр від мого будинку вони риють якийсь рів. 4 км до аеропорту, який бомбардують, і ми ночами це слухаємо. Сиджу цілий день в інтернеті, мабуть, як і всі. Незабаром пологи. Головне, щоб був доступ до пологового будинку та медикаменти. Щодня пишуть – приїжджай до нас із різних міст та країн. О! Знову знатно херакнуло... А куди приїжджати, якщо ми в окупації? Плішину собі проїла, що не поїхала. Не заради себе, а заради майбутнього малюка. З приводу закінчення цього пиздеця налаштована песимістично. Так і живемо. Одним днем.

3

12-й день війни – ви як? У нас все добре, літають літаки, бахає, відморозив ноги в чергах за їжею та кормом для тварин. Запасів їжі ще днів на 5, потім ще пару днів будемо їсти мариновані огірки та запивати компотом.

Вже немає жодних сил, намагаюся читати, але виходить не дуже, особливо коли тебе з книги виринає черговий вибух. Дуже сподіваюся на армію – всі вільні гроші перевів їм, щоб наблизити нашу перемогу.

Вибір

Від чого можна померти під час війни:

Якщо в вас влучить снаряд, то розірве на шматочки.

Якщо снаряд влучить у ваш будинок, ви можете померти під уламками.

При попаданні снаряда в будівлю може початися пожежа. Ви можете згоріти або задихнетесь від диму.

Ви можете бути розстріляною в автомобілі, намагаючись виїхати з міста.

Ви можете померти з голоду, сидячи у підвалі, тому що небезпечно вийти за продуктами.

Ви можете померти з голоду через блокаду, тому що до міста не завозять продукти.

Ви можете померти від зневоднення, якщо у місті не буде води.

Ви можете померти від хвороби, бо до міста не завозять ліків.

Час

Як тільки почалася війна, мені казали:

- Та вона триватиме кілька днів і все скінчиться.

Потім:

- Все вирішиться за 3-4 дні.

Потім:

– Все стане ясно за два тижні.

Два тижні минуло, і тепер я чую:

– Ця війна запланована на місяць.

Щось у мене погані передчуття.

Погода

Я сьогодні прокинулася вранці і почула крізь сон, як гримить грім. Подумала: буде дощ.

Потім прокинулася остаточно та зрозуміла, що це знову снаряди.

Херсон, 12 березня 2022 року

Прим. Друга частина твору під назвою "Евакуація" - по запиті. Пишіть на адресу helenastaseva@gmail.com